

UPPLANDSMUSEET 2021

VERKSAMHETSBERÄTTELSE OCH ÅRSREDOVISNING

UPPLANDSMUSEET

INNEHÅLL

INLEDNING	3
KUNSKAPSUPPBYGGNAD	5
VÅRD AV SAMLINGAR OCH MILJÖER	17
PUBLIK VERKSAMHET	23
HEMSLÖJD	33
ÖVRIG VERKSAMHET	36
BESÖKSSTATISTIK	39
ÅRSREDOVISNING	40

Omslagsbilder:

Bild 1 Museipedagog Sara och skolbarn. Foto Frida Gereonsson/Upplandsmuseet.

Bild 2 Gärdesgårdsbygge. Foto Mikael Lorentzon.

Bild 3 Skanning av glasplåt, föremålsmagasinet. Foto Upplandsmuseet.

Bild 4 Akademikvarnen. Foto Anders Tukler.

Bild 5 Lektutställningen Lilla Kvarn. Foto Katja Jahn/Upplandsmuseet.

Bild 6 Järnsmide, ur utställningen 7kg järn. Foto Upplandsmuseet.

Bild 7 Gräskrona. Foto Upplandsmuseet.

Bild 8 Ullmarknad/ Slöjdverkstad. Foto Upplandsmuseet.

Bild 9 Utställningen Tyde den som kan. Foto Olle Norling/Upplandsmuseet.

Redaktör: Berit Schütz

Grafisk form och produktion: One Of The Faces 2022.

INLEDNING

Under de sista dagarna i september 2021 fick jag frågan om att vara tf läns-
museichef på Upplandsmuseet. Uppdraget innebar, förutom att vara just
läns-
museichef, att ansvara för den viktiga processen med övergången av
Gamla Uppsala Museum till Upplandsmuseet. En rad administrativa frågor
skulle lösas, avtal skulle skrivas och även att samla ledningsgrupp och per-
sonal efter pandemin blev en viktig del i uppdraget. Det här var en utma-
ning som jag gärna tog!

Den 18 oktober började jag mitt uppdrag och de 6 månaderna hitintills har
varit både spännande och lärorika. Utifrån det gedigna arbetet med museets
varumärkesplattform har vi tillsammans tagit fram en verksamhetsplan som
riktar blicken framåt, med ett rikt innehåll inom de olika fält som museets
verksamhet spänner över. Gamla Uppsala Museum är nu en del av Upplands-
museet och tillsammans arbetar vi alla för att bli ett gemensamt lag. De
olika grenarna i museets verksamhet berikar varandra, och där blir vår nya
plats, besöksmålet Gamla Uppsala Museum, en viktig del.

Jag har slagits av den stora förväntan som finns hos många i länet på att
Upplandsmuseet kan bidra på olika sätt i samhället. Och det gör vi också,
inte bara i Uppsala utan i hela regionen! Det finns ett stort förtroende
för vårt arbete, oavsett om det rör arkeologi, kulturmiljö, samlingar, publik
verksamhet eller forskning! Vi har både bredden och djupet, och spänner
över många olika kulturhistoriska fält.

Jag är stolt och glad över att företräda och vara en del av Upplandsmuseet.
Här i vår verksamhetsberättelse går att läsa om det gedigna och omfattande
arbete som bedrivits under 2021.

Monica Tägtström Bergman

Tf landsantikvarie/läns-
museichef

KUNSKAPSUPPBYGGNAD

FORSKNING VID UPPLANDSMUSEET

Den vetenskapliga kompetensen är generellt hög vid Upplandsmuseet. Tio av museets medarbetare har genomgått forskarutbildning. Detta utgör 22 % av museets samtliga 46 årsverken för år 2021. I jämförelse med andra läns museer är det en mycket hög siffra. Forskning finansierad med externa medel utförs, förutom på avdelning Forskning, även av medarbetare vid avdelningarna Kulturmiljö och Arkeologi.

Docenter	arkeologi, konstvetenskap	2
Filosofie	arkeologi, ekonomisk historia,	7
Doktorer	historia, kulturgeografi	
Filosofie	agrарhistoria	1
Licentiat		

Sammanställningen gäller Upplandsmuseet generellt.

Den nya museilagen stipulerar under paragrafen om Kunskapsuppbyggnad (Museilag 2017:563) att "Ett museum ska bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad, bland annat genom att ha hög kompetens inom sitt ämnesområde." Genom sin stora andel forskarutbildad personal möter museet väl den nya lagens krav.

DISPUTERADE MEDARBETARE

Två av Upplandsmuseets medarbetare, Andreas Hennius och Joakim Kjellberg, båda verksamma vid avdelning Arkeologi, har under 2021 disputerat vid Institutionen för arkeologi och antik historia vid Uppsala universitet. Andreas Hennius disputerade med avhandlingen "Outlanders: Resource Exploitation, Production and Trade in Mid Iron Age Sweden", som behandlar utmarkernas roll i samhällsutvecklingen under yngre järnåldern, och Joakim Kjellberg lade fram avhandlingen "Den medeltida stadens dynamik – urbanitet, sociala praktiker och materiell kultur i Uppsala 1100–1550".

AVDELNING FORSKNING

Vid avdelning Forskning har det under 2021 bedrivits en mångsidig verksamhet som i många fall utförts digitalt. Avdelningens anställda har medverkat i ett antal publikationer och med föredrag på workshops i och utanför länet liksom internationellt, men mer begränsat än normalt på grund av den fortsatta pandemin. Medarbetarna har deltagit i referensgrupper och formaliserade nätverk samt på olika sätt samverkat med universitet, högskolor, myndigheter och andra museer, liksom med flera hembygdsföreningar.

Genom en rad föreläsningar, guidningar, nätverksträffar och poddar har avdelningens forskningsresultat förmedlats till den intresserade allmänheten, olika myndigheter samt forskarvärlden. Vi har nått en stor publik, både genom fysiska och digitala föredrag. Som exempel kan nämnas *Vikingatidens sambällen, riken och järnet*, ett föredrag i Jernkontorets regi, och föredraget *Birkakrigarkvinnan*, i Upplands fornminnesförenings och hembygdsförbunds föredragsserie. Forskningsresultaten rörande *Birkakrigarkvinnan* blev en världsnöhet!

Vi har också medverkat i olika sammanhang genom föredrag om samtidsprojektet "Ställa in, ställa om", om vardagslivet under pandemin i region Uppsala, "Nördlunch" i samarbete med Dalarnas museum om *S:t Göran och draken*, liksom *Lappbällarna, Lappkällan och Lappviken*, om samisk historia i nordvästra Uppland. Vi medverkade också i en film i Utbildningsradions satsning *Historia för gymnasiet*.

På avdelningen har tre medarbetare, forskare i arkeologi, konstvetenskap och kulturgeografi varit verksamma och de har på deltid varit finansierade i externa projekt med medel från Lunds stift, Berit Wallenbergs stiftelse och interna projekt med medel från Kungliga Vitterhetsakademien, Kungliga Gustav Adolfs Akademien och länsstyrelsen, medel som delvis erhållits i konkurrens. Övriga anställda på avdelningen har varit en timanställd, erfaren bibliotekarie, som ansvarat för biblioteket.

John Alinder med sin kamera hemma i trädgården, Sävasta, Altuna socken. Under 2021 var det extra fokus på bygdefotografen John Alinders bildsamling. I både bok och separatutställning presenterades hans underbara porträtt för en bredare publik. Foto John Alinder (AL5988).

Lappbällarna i Östervåla socken, Uppland, med sin lavrika bällmark och en frilagd bärd samt, utanför den, stödstenar efter en sannolik tältkåta. Foto Torun Zachrisson.

Lappviken i Nora socken, Uppland. Arkeologisk undersökning av en busgrund från 1800-talet med grävningssledare arkeolog Linda Qviström till böger. Vetenskapsradion Historias reporter Tobias Svanelid samt Ylva Gustafsson och Maritba Sandberg Löf, båda Sameföreningen i Stockholm, på besök i samband med inspelning av radioprogram. Foto Torun Zachrisson.

En viktig förutsättning för att kunna söka större forskningsbidrag är att Stiftelsen Upplandsmuseet ska godkännas som medelsförvaltare. För sin del kommer Vetenskapsrådet att från och med 2022 besluta, att organisationer som "inte är ett svenskt universitet eller en högskola med staten som huvudman, en enskild utbildningsanordnare som omfattas av lagen om tillstånd att utfärda vissa examina, eller en svensk region" måste prövas som medelsförvaltare, om den inom sitt uppdrag bedriver sådan forskning eller forskningsstödande verksamhet som Vetenskapsrådet har i uppdrag att finansiera. Stiftelsen Upplandsmuseet inkom med ansökan och fick i slutet av året det glädjande beskedet att ha blivit godkänd som medelsförvaltare: "Vetenskapsrådet anser att det som Upplandsmuseet uppgett i sin ansökan visar att organisationen kan erbjuda förutsättningar för forskning av högsta vetenskapliga kvalitet. Stiftelsen Upplandsmuseet uppfyller även i övrigt kriterierna för att godkännas som medelsförvaltare av Vetenskapsrådets bidrag till forskning och forskningsstödande verksamhet."

FORSKNINGSPROJEKT

Under året har flera projekt slutförts och nya har initierats:

S:t Göran och draken, visar hur ett nationalmonument kan avlockas nya grundfakta och bidra till en helt annan bild av det sena 1400-talet än den gängse. Projektet har drivits med medel från Berit Wallenbergs stiftelse. Publikationen släpps under vårvintern 2022.

Lunds domkyrka, ett större projekt finansierat av Lunds stift. Publicering sker i ett flerbandsverk som kommer att ges ut under 2023.

Domkyrkoplan och *Domkyrkans torn och spiror*. Med koppling till de arbeten som utförts med anledning av renoveringen av domkyrkans tornspiror har samarbete kring flera olika publikationer skett tillsammans med bland annat avdelning Arkeologi. Underlag har skrivits till rapporten "Domkyrkoplan – kyrkogård och byggarbetsplats" och det har gjorts en sammanställning till den populärvetenskapliga skriften "Bland gravar och stenhuggare på Domberget i Uppsala". Dessutom har bidrag lämnats till boken "Dokumentation av Uppsala domkyrkokröns renovering 2015–2021".

Tyde den som kan – en upptäcktsfärd bland Upplands runstenar, ett populärvetenskapligt bok- och kunskapsprojekt som sker i samarbete

med Runverket, Riksantikvarieämbetet. Boken ska fungera som fördjupning för museets utställning med samma namn.

Hågaprojektet belyser Hågas roll under bronsålder och järnålder såväl lokalt, regionalt och i ett större skandinaviskt perspektiv, liksom kulturmiljöns förändring i Hågaåns dalgång i ett långtidsperspektiv. Projektet har resulterat i en antologi, där författarna är arkeologer och forskare både inom och utom landet. Boken trycks under vårvintern 2022 med ekonomiskt stöd av länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Specialstudier: med fynden i fokus. Om föremål och företeelser i Gamla Uppsala, Valsgärde och omlandet. Projektet ska mynna ut i en vetenskaplig publikation. Det sker med stöd från Gellerstedts fond, Vitterhetsakademien och i samarbete med The Viking Phenomenon vid Uppsala universitet och ett flertal andra forskare. Analysarbete och författande av artiklar har pågått under året.

Samisk äldre historia i Uppland. Inom projektet har det utförts arkeologiska forskningsundersökningar av lämningar efter samiska boställen från historisk och nyare tid på tre platser: Lappbällarna i Östervåla socken och Lappkällan och Lappviken i Nora socken i nordvästra Uppland. Undersökningarna syftade till att uppmärksamma och utöka kunskapen om den samiska historien i Uppland och de skedde i samarbete med museets avdelning Arkeologi och docent Jonas M. Nordin, Stockholms universitet och Statens historiska museer. Projektet är ett delprojekt inom det större projektet *Det delade landet, samisk historia och mångkulturalitet*, som sker i samarbete mellan Upplandsmuseet, Länsmuseum Gävleborg, Dalarnas museum, Gaaltje Forskning och Arkeologi, sydsamiskt center och Mittuniversitetet. Projektet leds av Jonas M. Nordin och finansieras med bland annat centralmuseimedel från Riksantikvarieämbetet. Projektet kommer att fortsätta under 2022.

Det Formas-stödda projektet *(O)Möjligheternas landsbygd*, där individer, företrädare för föreningsliv och kommunal verksamhet har intervjuats om livsvillkor för den som lever med funktionshinder på landsbygden, har fortsatt under 2021 med författandet av artiklar.

Vaccinationskö i Heby, Folkets bus dokumenterad i coronaprojektet "Ställa in, ställa om". Foto Olle Norling.

Kring ringgatan, Ekeby by i Vänge. Ett samarbetsprojekt mellan avdelningarna Kulturmiljö och Arkeologi och Uppsala universitet. Projektet stöts med FoU-medel från Riksantikvarieämbetet, och leds av lektor Rosemarie Fiebranz vid Historiska institutionen, Uppsala universitet.

SAMTIDSUNDERSÖKNINGAR

Coronaprojektet *Ställa in, ställa om*, om människors vardagsliv och dess förändring under pandemin i regionen. Under året har det insamlade materialet bearbetats och kompletterande intervjuer gjorts samtidigt som analys- och rapportarbetet vidtagit för att avslutas under vårvintern 2022.

UTSTÄLLNINGARBETE

I samarbete med avdelning Publik verksamhet har utformning av textunderlag och urval av föremål skett inför utställningen om runor och runstenar *Tyde den som kan – en upptäcktsfärd bland Upplands runstenar*. Underlag har också gjorts inför kommande föredragsserie. Samarbete har också skett kring arbetet med den nya basutställningen gällande metoder, urval av föremål och textunderlag.

REDAKTIONELLT ARBETE OCH KOLLEGIALA GRANSKNINGAR

Avdelning Forskning har ansvarat för det redaktionella arbetet gällande årsboken *Uppland*, liksom för fortlöpande redaktionellt arbete för de olika numren av *Fornvännen*, ledande tidskrift i Sverige för arkeologi, konstvetenskap och runologi. Redaktionellt arbete har också utförts för den vetenskapliga antologin *Håga – gravhögen och bygden*

Engelskspråkiga artiklar	28
Svenskspråkiga artiklar/ Skandinaviska språk	17
Bokmanus, engelska	
Bokmanus, svenska	4
Projektansökningar	1

Antalet kollegiala granskningar, peer-review, av artiklar, bokmanus samt projektansökningar.

från bronsålder till nutid, som utkommer i Upplandsmuseets skriftserie i början av 2022 och redigering har påbörjats av den populärvetenskapliga boken *Tyde den som kan - en upptäcktsfärd bland Upplands runstenar*, som utkommer i Upplandsmuseets skriftserie under våren 2022. Den blir en fördjupningsbok till museets utställning med samma namn.

HANDLEDNING

Biträdande handledarskap har skett för doktorand Bettina Stolle och avhandlingen "From daily use to ritual abstraction: The social zooarchaeology of Helgö" om den rituella hanteringen av djurben på Helgö, Ekerö socken, Uppland, vid arkeoosteologiska forskningslaboratoriet, Stockholms universitet samt för doktorand Natalija Kashuba, Arkeologi och Antik historia, Uppsala universitet med avhandlingen: "A study of population structure and societal organization of Early Iron Age Scandinavia".

BIBLIOTEKET

Upplandsmuseets bibliotek är ett specialbibliotek för museets anställda, men tar efter överenskommelse även emot externa besökare. För arbetet i biblioteket ansvarar en timanställd erfaren bibliotekarie, tidigare verksam vid Uppsala universitetsbibliotek. Hösten 2020 mottog Upplandsmuseets bibliotek en större bokdonation av Jan Peder och Kristina Lamm. Donationens böcker, som i huvudsak berör arkeologi och historia, ordnades slutgiltigt upp under 2021. Samtliga böcker har katalogiserats i Libris under "Donation Lamm 2020" för att underlätta sökningen. Upplandsmuseet mottog vidare tidskriften *Scenisk konst*, Svenska scenen och *Scenen*, årgångarna 1902–1935 som gåva av Uppsala stadsteater. Tidskriftens alla volymer har

införlivats och tillgängliggjorts i Libris. För övrigt består arbetet i biblioteket bland annat av inköp av böcker, katalogisering av ny litteratur i Libris, katalogisering av hittills okatalogiserade böcker i samlingarna, svara på e-postfrågor om litteratur i biblioteket, ta emot besök från allmänheten och plocka fram efterfrågad litteratur.

FORSKNINGSSAMARBETE

Avdelning Forskning har under 2021 tagit fortsatt stort ansvar för och är drivande i nätverket FOMU (Forskning vid museer). Museerna behöver forskning och nätverkande för att fungera som kunskapsinstitutioner av hög kvalitet. Nätverket samlar drygt 90 medlemmar från ett fyrtiotal museer och ytterligare omkring 15 organisationer, myndigheter och universitet i Sverige. FOMU har lyft fram kunskapsfrågornas betydelse och den forskning som sker vid de regionala museerna i en kommentar till Riksantikvarieämbetets rapport *Genomlysning av förutsättningarna för de regionala museernas verksamhet*. Upplandsmuseet finns representerat i referensgrupperna för projektet *The Viking Phenomenon* som leds av professor Neil Price vid Uppsala universitet och för projektet *Utmanad marginalitet, skogsbygderna i Skandinavien inland och världen utanför 0–1500 e.Kr.*, som drivs av professor Karl-Johan Lindholm vid Uppsala universitet och professor Eva Svensson vid Karlstad universitet.

Upplandsmuseet ingår i den rådgivande nämnden för LAMP, *Indo-Europeans in Language, Archaeology and Mythology* som leds av professor Jenny Larsson, Baltiska språk, Stockholms universitet.

Avdelning Forskning har samarbetat aktivt med universiteten i Lund, Stockholm, Uppsala och Karlstad, med Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutet för språk och folkminnen, Riksarkivet, Statens historiska museer, Stockholms stadsmuseum, Länsmuseum Gävleborg, Dalarnas museum, Gotlands museum, liksom Gaaltje Forskning och Arkeologi, sydsamiskt center i Östersund.

SAMLINGAR

Samlingarna utökades under 2021 med både bild- och föremålsmaterial i form av gåvor och föremål från olika arkeologiska undersökningar.

Under året förvärvades en tavla som målats av poeten och konstnären Olof Thunman (1879–1944), som både i sin konst och diktning behandlade motiv från Uppland. Den förvärvade tavlan var en födelsedagspresent från givarens far till givarens mor 1939. Föräldrarna umgicks med Olof Thunman under studietiden och tavlan köptes direkt från konstnären. Motivet föreställer dramatiska bränningar mot klippor vid havet och tekniken är tuschteckning och lavering. Foto Olle Norling.

Efter beslut från Riksantikvarieämbetet fyndfördelades under 2021 material från sex arkeologiska för- och slutundersökningar och schaktningsövervakningar till Upplandsmuseet. Undersökningarna har utförts under åren 2013–2021. Inom området arkeologi har totalt 1405 objekt från förhistoriska boplatser och medeltida och sentida kulturlager i Uppsala registrerats in i samlingarna.

Ännu ett intag som kan nämnas är några plagg och accessoarer som påträffats i en byggnad i Öregrund, föremål som sparats av de tidigare ägarna. Kläderna är från cirka 1890–1915, däribland svarta plagg som burits vid konfirmation 1912. Bland föremålen fanns en hattnål med mikromosaik, sannolikt av italienskt ursprung, med en datering som tycks stämma bra överens med kläderna.

Detalj av hattnål (UM43724) med mikromosaik. Foto Olle Norling.

Stora bostadsområden planeras i Bålänge och museets arkeologer gräver sökschakt för att lokalisera och dokumentera fornlämningar. Foto Karin Stenström.

DEN ARKEOLOGISKA VERKSAMHETEN

Precis som för museets övriga verksamhet påverkades det arkeologiska arbetet av pandemin under 2021. Vi fick ställa om, planera på annat sätt och anpassa oss efter rådande situation. Trots pandemin har den arkeologiska uppdragsverksamheten löpt på bra under året med en arbetsintensiv topp under hösten. På avdelning Arkeologi har åtta arkeologer arbetat med sammanlagt 40 olika projekt.

På grund av pandemin blev återigen många aktiviteter inställda eller framflyttade och de guidningar, nätverksträffar och föreläsningar som var inbokade har många gånger inte varit möjliga att genomföra. En stor del av den arkeologiska förmedlingen med beställare, myndigheter och forskarvärlden har fortsatt skett genom digitala kanaler. Allmänheten har under året tagit del av arkeologiska resultat via våra sociala kanaler och vi har återigen sett ett ökat intresse kring arkeologirelaterade frågor under året.

Den nationella Arkeologidagen i slutet av augusti kunde genomföras med tydliga åtgärder i enlighet med folkhälsomyndighetens rekommendationer. Även i år satsade vi på närvaro på ett flertal platser runt om i länet. I Håga hölls en visning av Skandinavians guldrikaste bronsåldersgrav Hågabögen och den mytomspunna lämningen som kallas Hågakyrkan. I centrala Uppsala hölls en runstensvandring där besökaren fick lära sig mer om runor, runstensresande och bruket av vår historia. Strax utanför Älvkarleby möttes museets arkeologer av nyfikna åhörare vid Rysskullarna, som är norra Upplands största gravfält. Vid Lingnåre kulturresevat i Hållnäs fick besökarna en visning av ett välbevarat kulturlandskap från vikingatid och medeltid. Arkeologidagen är en mycket uppskattad

Besökare på årets Arkeologidag tar sig ned från den imponerande Hågabögen, Skandinavians guldrikaste bronsåldersgrav. Foto Robin Lucas.

och välbesökt tillställning som Upplandsmuseet ser som ett fint sätt att träffa länets invånare och ge perspektiv på dåtid, nutid och framtid.

När ingrepp sker i städernas skyddade kulturlager krävs ofta en arkeologisk schaktningsövervakning. Under året gjordes ett flertal sådana undersökningar i Enköping och i centrala Uppsala övervakades ledningsomläggningar på Vaksalagatan, där sträckan mellan Stora torget och Kungsgatan byggts om. Resultaten från undersökningen visar att området togs i anspråk för odling och därefter bebyggelse, redan under tidigt 1300-tal. Under våren tillbringade Upplandsmuseets arkeologer några veckor i Linnéträdgården i centrala Uppsala. I smala och djupa schakt grävde vi oss ned genom tiden från 1700-tal till 1200-tal. På platsen bodde och verkade Carl von Linné och före honom Olof Rudbeck d.ä. Men platsen har varit bebyggd långt innan dess, vilket huslämningar och ett rikt fyndmaterial från slutet av 1200-talet vittnar om.

Under högsommaren fick vi möjlighet att övervaka ett litet schakt på en innergård i hörnet Kungsgängsgatan och Bangårdsgatan. Under medeltid

Typ av uppdrag	Utredning	Förundersökning	Undersökning	Schaktnings- övervakning	Övriga uppdrag
Stadsmiljö	-	1	-	8	1
Landsbygd	11	4	2	8	3
Kyrkomiljö	-	-	-	2	-

Sammanställning av antalet utförda arkeologiska uppdrag under 2021 där projekten grovt delats in i uppdrag i stadsmiljöer, på landsbygd samt kyrkomiljöer utifrån undersökningstyp. I tabellen finns även en forskningsundersökning, ett skyltprojekt samt arbetet med länets runstenar under övriga uppdrag.

Linnéträdgården i sommarskrud med djupa schakt för arkeologi. Här har vi grävt oss genom Carl von Linnés 1700-tal och Olof Rudbecks 1600-tal, ned till slutet av 1200-talet, då man började bo på platsen. Foto Joakim Kjellberg.

TVå runstenar har fått en ny och bättre plats vid Lena kyrka. U 1026 och U 1027 rengjorda, renoverade och i färd med att mätas i av Magnus Källström, Riksanantikvarieämbetet. Foto Robin Lucas.

låg här Vårfrukyrkan, även kallad S:t Maria kyrka. Det finns inga spår av kyrkan ovan mark idag, men bara 1 meter under markytan påträffades en grav som tillhör den kyrkogård som omgärdat kyrkan. Genom alla dessa projekt har vi fått ny och betydelsefull kunskap om Uppsalas historia och stadens utveckling.

Region Uppsala växer och då behövs nya bostadsområden, vägar och annan infrastruktur. Före byggstart görs en arkeologisk utredning, det aktuella området söks av för att se om det finns fornlämningar på platsen. Under 2021 har det blivit fler utredningar än vanligt, vilket avspeglar att många byggprojekt ligger i startgroparna. Vi har bland annat lokaliserat fornlämningar inför utbyggnad av järnvägssträckan för fyrspar mellan Uppsala och Bergsbrunna. I Bälinge planeras nya stora bostadsområden och de arkeologiska utredningarna har visat att människor bott och begravt sina döda här redan under järnåldern och ett flertal nya fornlämningar har lokaliserats. Vi har också gjort en utredning längsmed väg 55, sträckan Enköping och Litslena, vilket är ett första steg i ombyggnationen av vägen. I närheten av Hågahögen, längsmed Hågavägen, gjordes en arkeologisk undersökning inför byggandet av en gång- och cykelväg. Här undersöktes lämningar av två boplatsoområden från mellersta bronsålder till äldre romersk järnålder.

Utbyggnaden av fibernätet och elnätet har fortsatt även under 2021 och på de platser där kablarna passerar fornlämningar har Upplandsmuseets

arkeologer övervakat markarbetet. Det har inneburit många arbetsdagar vid smala schakt bland annat i områden kring Ärentuna, Hagby, Skogstibble och Långtora. Genom arbetet har vi upptäckt ett flertal nya fornlämningar och fått ny kunskap om befintliga lämningars utbredning, karaktär och dateringar, vilket bidrar med kunskap kring länets förhistoria.

En spännande och ovanlig fornlämning som undersöktes under året påträffades vid Näs-Focksta strax utanför Uppsala. På platsen där ett bostadshus skulle byggas fanns ett stort gropsystem, stora sammanhängande och upp till 1,5 meter djupa gropar. Groparna grävdes för cirka 3000 år sedan, under bronsåldern, men varför groparna grävts och vad som eventuellt förvarats i dem är frågor vi arbetar vidare med under 2022.

Upplandsmuseet arbetar sedan 2020 med vårdinsatser kopplade till regionens runstenar. Det är en naturlig fortsättning på den omfattande runstensinventeringen som påbörjades 2018. Under 2021 har 18 runstenar och runristade hällar rengjorts och fem runstenar har markförankrats för att stå stadigt. I centrala Uppsala, vid Universitetsparken och på Uppsala domkyrkas sydsida står också runstenar uppställda. Runstenarna är väl synliga i stadsmiljön och uppskattade av såväl uppsalabor som tillresta. Ett separat rengöringsprojekt påbörjades för dessa under året och projektet kommer att fortgå under nästa år. Runstenarna utgör en viktig del av vårt gemensamma kulturarv och att vårda dem för framtiden är angeläget.

Det omfattande arbetet med kulturbeskrivning av gravvårdar och gravplatser på Uppsalas gamla kyrkogård har fortsatt under året. Foto Sverker Larsson.

Vid arkeologiska insatser tas påträffade fyndmaterial om hand och data ska analyseras. Alla resultat redovisas i en rapport. Under 2021 har vi skrivit 27 rapporter samt några kortare skrivelser. Alla rapporter finns att läsa på vår hemsida.

Länk: <https://www.upplandsmuseet.se/publikationer/rapportserien/rapporter-2021/>

KULTURMILJÖVERKSAMHETEN

Museet har under året genomfört utredningar av olika typer av kulturmiljöer. Utredningarna syftar till att fördjupa de kulturhistoriska kunskaperna om dessa miljöer. Ett forskningsprojekt vid Uppsala universitet, där museet har deltagit rör byggnadsminnet Ekeby bys historia och en visualisering av densamma. Museet bistår huvudsakligen med tolkningar av hur historiskt källmaterial kan översättas till visualiseringar av byggnader och byggnadsdetaljer. I ett projekt som syftar till att rusta Gullstigen, en historisk färdled mellan Tegelsmora och Film och numera

Borgens fäbod var en av alla byggnader som dokumenterades i ord och bild inför kulturmiljöprogrammet i Heby kommun. Foto Olle Norling.

en vandringsled, har museet bidragit med kulturhistorisk kompetens. Genom studier i skriftliga källor och historiska kartor har ny kunskap erhållits historiska miljöer, vilket kommer att förmedlas på nya informationsskyltar. Ett forskningsprojekt, på uppdrag av och i samarbete med Danmarks hembygdsförening, som rör Kumla by i Danmarks församling har påbörjats under året. Upplandsmuseet har, på uppdrag, varit med i ett projektteam som tävlat om ett gestaltningsförslag för Falköpings historiska stadskärna. På uppdrag av Gimo pastorat har en kulturhistorisk klassificering av gravvårdar genomförts på Skäifhammar, Ekeby och Hökhuvuds kyrkogårdar.

FOTOGRAFISKA VERKSAMHETEN

Upplandsmuseets fotograf har under 2021 arbetat med löpande interna och externa bildbeställningar och fotograferingar.

Fortsatta fotograferingar har utförts inom projektet "Ställa in, ställa om", Upplandsmuseets dokumentation om coronakrisen i vardagen.

För Kulturmiljöavdelningen utfördes under sommaren ett större antal fotograferingar i Heby kommun. Fotografierna är dokumentation som ingår i arbetet med det kulturmiljöprogram som Upplandsmuseet färdigställt i samarbete med Heby kommun. Ett arkitekturhistoriskt intressant radhus/kedjehus i Kåbo, Uppsala har också dokumenterats i bild.

PUBLIKATIONER OCH PUBLICERINGAR

Avdelning Forskning har under 2021 bidragit med både vetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar och publikationer, bland annat med koppling till projektet S:t Görän och draken och de arkeologiska undersökningarna vid domkyrkan i Uppsala.

På avdelning Arkeologi har avrapporteringen av arkeologiska projekt skett löpande under året i form av rapporter och skrivelser. Dessa finns att ladda ner på Upplandsmuseets hemsida.

I ett samarbetsprojekt mellan Landskrona Foto och Upplandsmuseet, producerades under 2021

Att dokumentera vaccinationerna mot covid-19 blev en viktig del i museets samtidsundersökning om hur upplänningarna upplevt pandemin i vardagen. Foto Olle Norling.

boken "John Alinder. Porträtt 1920–32." med bygdefotografen John Alinders fotografier. John Alinder föddes i Sävasta, Altuna socken och hans bildsamling, med över 8000 fotografier, är en av Upplandsmuseets mest uppskattade. Alinders bilder dokumenterar på ett fantastiskt sätt livet i västra Uppland för 100 år sedan. Han skildrade vardagsliv och fest, arbete och vila, byggnader och kulturlandskap, alltid med människan i fokus. Det finns en värme och en närhet till de människor han skildrade. I boken har vi fokuserat på Alinders porträtt. Syftet var inte enbart att presentera honom som den bygdefotograf eller skildrare av tid han förvisso är – utan också att lyfta de existentiella och konstnärliga kvaliteterna i hans gärning.

KURSER, SEMINARIER OCH KONFERENSER

Upplandsmuseets antikvarier och pedagoger deltar regelbundet i olika nätverk, seminarier, workshops och konferenser, både nationella och internationella.

Under 2021 medverkade vi bland annat vid konferensen "Röster ur historien. Att förmedla kulturarv genom berättelser". På Sigtuna museum deltog vi vid en workshop anordnad av The Viking Phenomenon project på temat International trade, early towns and network kingdoms.

Den årliga FOMU-nätverksträffen (Forskning vid museer) hölls digitalt i januari på Nationalmuseum i Stockholm. Temat var "Forska inför, genom och om utställningar" och behandlade relationen mellan forskning och utställning. Kommer alltid forskningen först, och utställningen därefter? Går det att nå ny kunskap genom utställningsmediet? Och vad händer med dessa två delar efter coronapandemin? Mötet arrangerades i samarbete med Upplandsmuseet.

Upplandsmuseet var under 2021 värd för Uppsala universitets ENES seminarium (Early North European Seminar). Seminariet som hållits digitalt under året är en serie om kultur, historia, språk, religion och samhälle i Norden för perioden 500–1500. Sedan starten 2006 har seminarieserien rullat på med sammanlagt 117 spännande och intressanta presentationer.

VÅRD AV SAMLINGAR OCH MILJÖER

SAMLINGSFÖRVALTNING

Avdelning Samlingar har under 2021 fortsatt att arbeta med en aktiv samlingsförvaltning. Bland annat har arbetet med vård, registrering och fotografering av museets föremålssamlingar fortgått. Föremålsposterna, nya som gamla, kompletterades med färgfotografier samt information och föremåls- och fotoposter har webbpublicerats via DigitaltMuseum. Möten, visningar och samtal kring samlingsförvaltning skedde under 2021 i merpart via olika digitala plattformar. Några föredrag skedde dock fysiskt, bland annat på Uppsala universitet och liksom hade vi under året några forskarbesök och besök från andra museer i vårt föremålsmagasin.

Arbetet med våra stora bildsamlingar har fortsatt på samma sätt som tidigare. Denna bildskatt som består av mer än 2,5 miljoner bildbärare visar uppländsk kulturhistoria från 1860-talet fram till idag. Arbetet med detta fotografiska material utförs inom ramen för samverkansprojektet Kulturarvs-IT. Det innebär att varje bildbärare, i det här fallet mestadels glasnegativ och plastnegativ, genomgår enklare rengöring såsom dammborttagning och skannas enligt Riksarkivets föreskrifter för att sedan läggas i syrafria kuvert. Därefter placeras negativet, utifrån material, i något av våra klimatstyrda magasin, för att bevaras för all framtid.

De skannade bilderna sparas på vår arkivserver samt i databasen Primus, där även den information som följer med materialet registreras. Varje registrerad bildpost taggas med namn och plats samt relevanta motivämnesord för att öka sökbarheten. När digitisering och katalogisering är klar märks bildposterna med en CC-licens och görs sedan tillgängliga på DigitaltMuseum för alla att ta del av.

Upplandmuseet förvaltar många bildsamlingar, både stora och små, och under året har bland annat följande material tagits om hand:

- Uppsala-Bilds arkiv som består av närmare en miljon reportagebilder tagna i Uppsala med omnejd under perioden 1940-tal till 1970-tal, där UNT och Tidningen Uppsala var de största uppdragsgivarna.
- Arbetarbladets Tierpsredaktion som innefattar mer än 20 000 pressbilder tagna av journalister vid redaktionen under åren 1964–1975. Tack vare dessa bilder har vi möjlighet att studera skeenden i Tierpstrakten under den tid då den kommunala expansionen var som störst i svensk historia. De vardagsnära reportagen berättar även om tidsandan, vilken saknar sin motsvarighet i dagens mer pressade journalistik.
- Familjeföretaget Skötsner-Edhlunds bilder som speglar livet och människorna i Östhammar och Öregrund med omnejd från sekelskiftet och hundra år framåt.
- Fotoalbum som sedan tidigare införlivats i samlingarna innehållande kabinetsfotografier. Här har vi bland annat bekantat oss med bagerimästare Nyman och hans familj.
- Närmare 5000 glasnegativ efter fotograf Carl Johansson från Alunda. På 1930-talet tog han över Hilda Nymans ateljé i Alunda där han var verksam fram till 1953. Samlingen består till största delen av porträtt men även bilder från hemmiljöer och offentliga rum i Alundatrakten ingår.

Behovet av att hitta lämpliga arbetsuppgifter för att följa uppmaningen om hemarbete har kvarstått under året. Arbetet med att ta hand om kabinetsfotografierna som påbörjades under förra året har därför fortsatt.

Tre kvinnor, sannolikt Östbammor. Foto Skötsner-Edblund (ED08554).

Väsby kvarn har ett exponerat läge på Kvarnbacken i Lagga. Kvarnen är en bolländare, med fast byggnad men vridbar hätta. Kvarnen uppfördes 1876 och drevs kommersiellt fram till 1946. Kvarnen har nu restaurerats och fått ny panel. Foto Agnetha Pettersson.

TILLGÄNGLIGGÖRANDET AV SAMLINGARNA

Under året lade vi extra fokus på att nå ut med vårt material till användarna, bland annat genom arbetet på DigitaltMuseum där vi, tillsammans med flera andra institutioner, har möjlighet att på olika sätt tillgängliggöra våra samlingar. Bilder, föremål och information når ut till människor både i Sverige och i övriga världen. För oss är det här en mycket viktig del i vårt tillgänglighetsarbete och betydelsefullt då det gäller vår interaktion med användarna. Användarna ställer frågor, kommenterar och kompletterar våra samlingar och har också möjlighet att beställa bilder. Upplandsmuseets sidor på DigitaltMuseum har under 2021 haft drygt 481 000 unika besök.

I och med att våra samlingar finns publicerade på DigitaltMuseum så finns också stora delar sökbara via K-samsök i Kringla och Europeana.eu, vilket gör att förfrågningar och beställningar även många gånger är internationella.

ARKIVET

Projektet med att digitalisera Upplandsmuseets topografiska arkiv, som startade under 2017, har fortsatt under detta år och för närvarande går det att söka bland över 70 000 digitala handlingar. Målet med digitaliseringen är att arkivmaterialet säkras och tillgängliggörs bättre för framtiden och att originalhandlingarna skonas när Upplandsmuseets personal inte längre behöver bläddra igenom mängder av papper för att söka fram en handling. Att en allt större del av Upplandsmuseets arkiv nu finns tillgängligt digitalt underlättar för museets anställda i deras hantering av ärenden och den övervägande delen av Upplandsmuseets ärendehantering sker nu också digitalt. Både de digitaliserade arkivhandlingarna, de handlingar som upprättas och de som inkommer som digitala dokument sparas i den arkivbeständiga och ISO-standardiserade versionen PDF/A som är anpassad för bevarandet av digitala dokument för obestämd framtid. Under 2021 avslutades digitaliseringen av handlingar rörande Uppsala läns socknar och skanningen av handlingar som rör ärenden inom Uppsala stad påbörjades med Uppsala stads kvarter för att därefter gå vidare med stadens olika byggnader och stadsdelar.

Paret Backelin åker gamla färjan på Fyrisån. Färjan bevades över och gick mitt för gasklockan på Kungsängen. Trapporna till färjan finns kvar än idag. Färjeturerna uppbörde cirka 1930. Foto Gunnar Sjöstedt (UP6255).

KULTURMILJÖVÅRD

Länsinnevånare och fastighetsägare kontaktar i stort sett dagligen museets antikvarier i frågor som rör kulturmiljöer och kulturarv. Det kan exempelvis vara frågor om kulturhistoria knuten till områden och bebyggelse eller handla om lämpliga metoder och material inom byggnadsvård.

Museets kulturmiljöantikvarier har besiktigt ett flertal byggnader och bebyggelsemiljöer runt om i länet. De åtföljs av skriftliga utlåtanden med sådant som miljöernas historik, kulturhistoriskt värde och förslag på vårdåtgärder, efter vad som efterfrågas. Under året har det också genomförts en rad föredrag och stadsvandringar med olika kulturhistoriska teman.

SAMVERKAN MED KOMMUNERNA INOM KULTURMILJÖARBETET

Upplandsmuseet ger service och rådgivning till länets alla kommuner inom plan- och bygglovshantering. Vi har en löpande dialog med kommunala handläggare i frågor som rör

Huvudbyggnaden på Harbonäs säteri. Byggnaden stod färdig i sin första skepnad på 1630-talet, och har senare om- och tillbyggs. Stemmuren är enligt historien uppförd av ryssar som tagits som krigsfångar 1719. Foto Agnetta Pettersson.

Ekonomilängan på Schrammska gården i centrala Östhammar har sitt ursprung i en kopparslagarverkstad och senare ett färgeri. Under året har byggnaden restaurerats på ett förtjänstfullt sätt och den utgör ett mycket viktigt och tongivande inslag i den gamla stadsmiljön. Foto Per Lundgren.

kulturmiljöer. Sammanlagt har drygt 150 formella bygglovsärenden och förhandsbesked granskats och yttrande lämnats till respektive kommun. Även ett antal detaljplaner från olika kommuner har granskats utifrån kulturmiljöperspektiv.

Upplandsmuseet har tillsammans med Heby kommun färdigställt ett kulturmiljöprogram för kommunen. Programmet lyfter fram viktiga kulturmiljöer i kommunen och arbetet sker i dialog med allmänhet, föreningar och fastighetsägare. Programmet är GIS-baserat och innefattar identifierade särskilt värdefulla kulturmiljöområden samt samtliga tätorter (Heby, Morgongåva, Vittinge, Harbo, Östervåla och Tärnsjö).

På uppdrag av kommunerna genomför museet kulturhistoriska utredningar. Det kan vara inför exploateringar, bebyggelseomvandlingar och andra åtgärder, och bidrar till att kommunerna kan säkerställa att kulturhistoriska aspekter i planarbeten beaktas. Under 2021 slutförde Upplandsmuseet en omfattande kulturhistorisk klassificering av byggnader inom Uppsala stad. Klassificeringen har utförts på uppdrag av Uppsala kommun och det föranleddes av ett behov av att se vilka byggnader som var bygglovsbefriade när det gäller uppsättande av solpaneler. På uppdrag av Östhammars kommun har Upplandsmuseet tagit fram vård- och underhållsplaner för kulturhistoriskt värdefulla byggnader som ägs av Östhammars kommun.

ANTIKVARISK MEDVERKAN VID RESTAURERINGAR

Museet har medverkat med antikvarisk expertis i ett flertal ombyggnads- och restaureringsprojekt i olika typer av miljöer runt om i länet. Några exempel

är åtgärder på manbyggnaden på Lars Larsgården i Munga i Tierps kommun och fasadrestaurering på södra flygeln vid Grönsöo slott, nedgrävning av kablar intill det grekiska templet i Söderfors, samt om- och tillbyggnad av Uppsala stadshus. Andra restaureringsprojekt där Upplandsmuseet har deltagit med antikvarisk expertis har varit vid restaurering av ekonomibyggnad på Schrammska gården i Östhammar och en större VVS-renovering i Viks slott, där Upplandsmuseet också medverkat vid framtagningen av arbetshandlingarna för att ingreppen ska bli så varsamma som möjligt. Museet har även deltagit som antikvarisk expertis vid restaureringar av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter ägda av hembygdsföreningar, till exempel vid arbeten på kvarnen i Väsby i Lagga socken och vid lerklining i manbyggnaden på Kvekgården i Fröslunda socken.

ANTIKVARISK MEDVERKAN VID KYRKORESTAURERINGAR

En viktig fastighetsägare ur kulturhistorisk synvinkel är församlingar inom Svenska kyrkan, till vilka museet erbjuder rådgivning inför ombyggnationer och restaureringar. Museet har under året haft uppdrag som antikvarisk expert vid ett flertal åtgärder på kyrkomiljöer. Upplandsmuseet har bland annat medverkat vid en omfattande restaurering i Västeråkers kyrka, en sanering av skadliga ämnen i golvkonstruktionen. Vid arbetet blottades ett, till stora delar, intakt tegelgolv med datering från medeltiden och fram till omkring 1810. De omfattande arbetena i Åkerby kyrka fortsatte med konservering av krucifix från 1400-talet och predikstol från 1600-talet. Förberedelser har även gjorts för en förestående omgestaltning av koret som an-

passning till kyrkans omfattande musikverksamhet. Huddunge kyrka har under året fått ett nytt uppvärmnings- och klimatsystem, och vid Lagga kyrka skulle fuktförhållandena i marken runtom och under kyrkan förbättras. I Skuttunge kyrka lades mittgången om på ett nytt mer fuktsäkert underlag och i Films kyrka har museet deltagit med antikvarisk expertis vid borttagning av bänkar, liksom vid renovering av Nathanaelkyrkans tornluckor. I Ärentuna kyrka har de bevarade medeltida takstolarna i vapenhuset reparerats och restaurerats efter tidigare provisoriska förstärkningar. Vapenhusvinden och tegelvalvens ovansidor har också gjorts mer tillgängliga med nya trappstegar. I Uppsala stad har museet medverkat i arbetet med den yttre miljön vid Almtunakyrkan och i arbetet i Vindhems kyrkan. Museet har medverkat vid det fortsatta arbetet med Faderns fönster i domkyrkan. Antikvariska konsekvensanalyser har upprättats för såväl Vindhems kyrkan, som för planerade ändringar av Domkyrkoplan och förbättring av skal-skydd och lås på domkyrkans norra port.

BYGGNADSVÅRD PÅ DISAGÅRDEN

Under 2021 har en takomläggning påbörjats på 1600-talsboden från Hökhuvuds socken. Det är taktäckningen av så kallad takved som byts ut. Det är ett viktigt arbete som kommer att fortsätta under 2022. Disagårdens äldsta bostadshus från Skuttunge socken har fått en av sina timmerväggar skyddad bakom en traditionell rödfärgad brädpanel av ramsågat virke. Brokvisten utanför Gränbygårdens bostadshus beträds av tusentals fötter varje år, det var dock väder och vind som till slut krävde att en ny brokvist med stadiga handledare tillverkades för bättre tillgänglighet.

Det årliga arbetet med Disagårdens gårdsgårdar fortsatte. Runt kålgården påbörjades bygget av en så kallad kortgårdsgård, en tätare gårdsgårdstyp som var vanlig runt köksträdgårdar, där man även ville stänga ute mindre djur. Gårdsgårdsbygget runt kålgården och en återstående sträcka vid fårhagen genomfördes under en kurs med engagerade deltagare. Även ett par gistna gamla grindar ersattes med likadana i nytt friskt virke. Det återkommande arbetet med underhåll av Disagårdens tak omfattade under 2021 omläggning av taken på Bärbygårdens sommarstuga och portliderbyggnad närmast kohagen, samt översyn och tjärning av nockbrädor och vindskidor.

Vid årets stora VVS-renovering av Viks slott i Balingsta socken upptäcktes ett gammalt bemalat 1700-talsgolv under ekparketten från första hälften av 1900-talet. Foto Per Lundgren.

Nyttillverkade skyddsglas inom blyspröjs har monterats innanför masverket i Faderns fönster på Uppsala domkyrka. Skyddsglasen ska fungera som klimatskydd för de bemålade ursprungliga glasen. Foto Olle Norling.

Under 2021 gjordes de sista kompletteringarna med ny gårdsgård intill dansbanan i anslutning till den nya entrén på Disagården. Foto Sverker Larsson.

Under Kulturmatten var det många som kom och täljde barkbåtar på Disagården. Foto Frida Gereonsson.

PUBLIK VERKSAMHET

BESÖKSÅRET 2021

På grund av regeringens restriktioner för att minska smittspridningen av covid-19 så har museet haft omfattande begränsningar i sin publika verksamhet. Verksamheten har anpassats efter rådande rekommendationer, vilket har inneburit en begränsning i besöksantalet både vad gäller visningar, evenemang och hur många personer som totalt har kunnat vistas i museet i Akademikvarnen, på friluftsmuseet Disagården samt i professorshemmet i Kulturkvarteret Walmstedtska. Under våren ställdes alla evenemang in, men från och med sommaren och under hösten kunde ett antal evenemang genomföras med

begränsat besöksantal. Under året har museet också erbjudit flertalet digitala föredrag och kurser.

Coronarestriktionerna har också präglat årets utställningsverksamhet och resulterat i att utställningarna inte har kunnat hållas öppna hela tiden. Den planerade vernissagen av runstensutställningen *Tyde den som kan* blev framflyttad till juni 2021. Det har också varit svårt för museer runt om i landet att ta emot vandringsutställningar från Upplandsmuseet, vilket gör att den regionala siffran är lägre än vanligt. Med museet stängt har det dock, förutom ökat utrymme för utställningsbygget, givits tillfälle att lägga insatser på underhåll av ålderstigna utställningar och iordningställande bakom kulisserna.

Besöksstatistik	2021	2020	2019	2018	2017
Museibyggnaden	21 695	28 238	93 132	78 886	75 297
Disagården	15 889	10 974	20 030	21 902	19 921
Walmstedtska gården	633	308	964	1 231	1 202
Bibliotek/magasin	7	19	89	129	167
Regional verksamhet	4 561	31 894	22 006	24 072	17 356
Hemslöjden/Kaniken	230	412	1 267	1 240	1 246
Digitala program	1 407				
Totalt	44 422	71 845	137 488	127 460	115 189

I lekutställningen "Lilla Kvarn" kan barn upptäcka delar av Upplands kulturhistoria på ett fantasifullt sätt. Foto Olle Norling.

BASUTSTÄLLNINGAR

Våra utställningar är grundade i Upplandsmuseets fokusområden och andra verksamhetsuppdrag. Vi vill använda de digitala möjligheterna för att stärka upplevelser, fördela olika perspektiv och fördjupa historien.

ARBETE MED NY BASUTSTÄLLNING

En förstudie har genomförts, en projektgrupp har skapats och arbetet har inletts för att utveckla en helt ny basutställning om Uppsala och hela Uppland. Projektgruppen har behandlat två testteman; *energi* och *tro*. Utifrån dessa teman har det formulerats texter och sökts föremål och personberättelser som kommer att ligga till grund som exempel vid upphandling av gestaltning och vidare koncept.

LEKUTSTÄLLNINGEN LILLA KVARN

Vår fantasifulla utställning för barn är skapad av Upplandsmuseet och konstnärerna Sven Nordqvist och Leif Högström. Den är inspirerad av historiska

uppländska miljöer som en brukssmedja, en gammaldags handelsbod och ett 1800-talskök från en bondemiljö. Utställningen har hållits stängd under hela året på grund av smittrisken för coronaviruset. Upplandsmuseet renoverade och byggde om sin barnutställning under 2018. Utställningen flyttade då från att ha varit i en hörna på första våningen till att finnas på entréplan och kunna ha bättre access till toaletter, skötbord och matsäcksrum. Det har varit gratis för barn och föräldrar att besöka vår utställning sedan nyöppningen och utställningen var en succé redan från start, med upp till 150 barn per dag. Tyvärr ledde den väldiga anstormningen av familjer till att utställningen snabbt blev trasig och sliten. Under året har vi nu kunnat renovera och fräscha upp *Lilla Kvarn*.

Syftet med utställningen är att skapa en lekfull och lärande miljö för barn mellan 0–6 år, som de upplever tillsammans med sina föräldrar. Önskan är att det ska vara en lugn och trygg miljö för barnen och stimulera dem att leka, fantasera och lära hur det kan vara att ha levt förr och upptäcka vad som finns i Upplands kulturhistoria.

I utställningen "Tiden i rummet" möter besökaren berättelser om Upplands förhistoria. Foto Katja Jabn.

För att skapa en god arbetsmiljö för anställda och en lugn miljö för besökare beslutade vi att inför återöppnandet, införa "tidsslotter" à 45 minuter + 5 minuter för avslut och städ. Vi beslutade också att begränsa mängden barn och vuxna (10 barn och 8 vuxna) vid varje tillfälle. Under hösten planerades dessa nya former för besök och ett biljettsystem införskaffades.

Förskolor kommer kunna boka det pedagogiska programmet *Kvarnråets koffert* på förmiddagar under vardagarna och därefter använda barnutställningen *Lilla Kvarn* avgiftsfritt. För att säkerställa en jämlik och demokratisk tillgång till vår barnutställning för alla barn, så kommer vi dessutom att ta kontakt med olika verksamheter som Nybyvision, Barnens Å-hus, Uppsala Kommun (öppna förskolor) och Gottsunda Kulturcenter. Dessa kommer att få biljetter till utställningen gratis.

TIDEN I RUMMET – MÄNNISKOR I UPPLAND UNDER 5000 ÅR

I utställningen om Upplands förhistoria möter vi en rad olika livsöden, från säljägarna till vikingati-

dens bönder. Generation efter generation, alla har de satt sina spår.

VÅRT UPPSALA

I basutställningen *Vårt Uppsala* behandlas viktiga händelser, personer och byggnader i Uppsala stadshistoria; från medeltidens Aros till folkhemmets Uppsala.

BLICKFÅNGET

De två hörmontrarna vid museets hörsal kallar vi "Blickfånget". Där brukar vi ha miniutställningar med samlingsfokus eller knyta an till aktuell utställning på våningen i övrigt. Den högra montern ingår i runstensutställningen *Tyde den som kan*, och visar exempel på runstavar, runstensfragment och en handkvarn med runor framför en lavbevuxen runstenshäll. Den vänstra hörmontern har under hösten innehållit utställningen *Söma, nåla, binda – nålbundet från Uppland*. Den visar nålbundna/sömade vantar som var vanliga och flitigt använda fram till 1700-talet då den snabbare stickningstekniken slog igenom. I Uppland hölls tradi-

tionen att nålbinda ändå levande in på 1900-talet. Utställningen tog sitt avstamp ur vandringsutställningen *Ull för livet* som visats under samma period.

TILLFÄLLIGA UTSTÄLLNINGAR

TYDE DEN SOM KAN

Utställningen *Tyde den som kan* har sin grund i Upplandsmuseets runstensinventering och aktuell forskning på området genom forskningschef Torun Zachrisson och Runverkets (Riksantikvarieämbetet) Magnus Källström. Utställningen är en bred och innehållsrik introduktion till runorna och runstenarnas värld. Syftet är att locka såväl redan insatta som barn och familjer med flera interaktiva inslag. Ett viktigt mål är också att höja medvetenheten och locka ut besökaren att upptäcka det unika kulturarvet på plats i landskapet genom självguide runstensturer.

LÖVSKUGGA

– JOHN ALINDER, PORTRÄTT 1910–32

Den uppländske bygdefotografen John Alinder vars glasplåtar ingår i Upplandsmuseets samlingar, har uppskattats och uppmärksammats både nationellt och internationellt under året. Fotoutställningen som visades av Landskrona Foto under sommarsäsongen 2021 har under hösten anpassats för Akademikvarnens tillgängliga, mindre lokaler på plan 1. På Upplandsmuseet har utställningen fått en lite mer koncentrerad och ombonad inramning av björkstammar och två bildspel, förutom de inramade porträtten. Vernissage med närvarande släktingar till Alinder genomfördes den 3 december. Utställningen ägs av Upplandsmuseet och den kommer efter att ha visats i Akademikvarnen att vara en vandringsutställning.

UTOPI PÅ PRÄRIEN

– SKULDSATT MEN SYNDFRI

Den egenproducerade utställningen i museets takvåning är en dramatisk historia om religiös utvandring från Sverige till USA under 1840-talet. Den beskriver händelserna i profeten Erik Janssons hembygd med väckelserörelse, religiösa konflikter, missväxt och ekonomisk kris. Besökaren får följa ”erikjansare” från Torstuna och Österunda i Upp-

land över havet till kolonin i Amerika. Utställningen baseras på forskning gjord på museet och gestaltas genom föremål, miljöer, bilder, texter och ljudproduktioner.

VANDRINGSUTSTÄLLNINGAR

Upplandsmuseets egenproducerade tillfälliga utställningar ska vara samhällsengagerade och medskapande projekt. De kan komma att vandra både till andra platser i regionen, och till andra platser i landet. Vandringsutställningarna är en mycket viktig del i vår regionala verksamhet.

MINNS ATT JAG LEVAT

Den uppskattade utställningen om gravskick, gravvårdar och vårt sätt att närma oss döden, har under året färdigställts för att fungera som vandringsutställning. I smidigt och stilrent utförande kommer den enkelt kunna visas på museer, i bibliotek, kyrkor eller församlingsgårdar.

KULTURKOFTOR OCH SAGOTRÖJOR

Utställningen producerades av Upplandsmuseet 2019 med utgångspunkt i stickprofilen Celia B Dackenbergers böcker. De utforskar livsöden och berättelser i kultur- och litteraturhistorien genom dess stickade plagg. Berättelserna är iscensatta genom foto, illustrationer, rekvisita, några med film och ljud och alla med Dackenbergers tolkningar av de stickade plaggen. Under 2021 visades utställningen på Regionmuseet i Kristianstad, tyvärr inföll hyresperioden med att Regionmuseet var stängt på grund av coronarestriktioner. De använde dock utställningen i flera välbesökta digitala visningar och till stickningsaktiviteter.

7 KG JÄRN

– EN UTSTÄLLNING OM KÄRLEKEN TILL SMIDE

Utställningen berättar om järnets formbarhet och kärleken till smide. Utmaningen som gavs till nio smeder från Uppsala, Gävleborg och Dalarna var: Vad kan man göra av 1 dm³ (ca 7 kg) järn? Projektet vill visa på järnets unika egenskaper och hur dagens smeder tar sig an järnets formbarhet och utmaningar utifrån sin passion till smidet. Utställningen är ett samarbete mellan hemslojdskonsum-

lenterna på Upplandsmuseet, Dalarnas hemslojdsförbund och Region Gävleborg. Den är finansierad genom medel från Statens kulturråd, Nämnden för hemslojdsfrågor och Region Uppsala. Under 2021 har utställningen turnerat i Region Västmanland (Kulturhuset Hallstahammar).

7 kg järn finns också i ett mindre format, en utställning bestående av 13 roll-ups. Även denna har turnerat samtidigt som den stora utställningen, på några av Region Västmanlands bibliotek.

ULL FÖR LIVET

Utställningen *Ull för livet* presenterar småskaligt inhemskt ullhantverk och visar ullens fördelar och användningsområden. Ullen i utställningens produkter kommer från svenska får och garnet är spunnet på svenska spinnerier – ett naturligt material i naturens egen färgskala. Utställningen är framtagen av Sveriges hemslojds konsulenter och regionala utvecklare i en strävan att öka allmänhetens kunskaper om ull samt att lyfta ullnäringen i landet ur ett hantverks- och kunskapsperspektiv. Utställningen visades på Upplandsmuseet 27 augusti till 7 november. I samband med utställningen arrangerades både föreläsning, hantverksdemonstrationer och kurser i praktiskt hantverk.

BERÄTTARSKÅPEN

Berättarskåpen är ett samarbete mellan Regionbibliotek Uppsala och Upplandsmuseet. Det är två större utställningsskåp som innehåller föremål och bilder som syftar till att stärka barns berättande i åldrarna 3–11 år. Berättarskåpen är mycket uppskattade inslag i bibliotekens barn- och ungdomsverksamhet och har under året turnerat på förskolor runt om i länet.

VÄRDSKAP OCH MUSEIBUTIK

Under 2021 har museet arbetat för att vara öppet så mycket som möjligt i förhållande till rådande restriktioner och rekommendationer. Besökare har uppskattat att museet har varit öppet och tillgängligt och värdena har arbetat med att utveckla värdskapet i takt med förändrade förhållanden i relation till pandemin. Museibutikens försäljning har varit lägre än normalt, men den återhämtade sig ändå något under årets gång. I museibutiken har det erbjudits ett brett urval av produkter som knyter an till Upplandsmuseets utställningar och verksamhet. Alla produkter är utvalda med hänsyn till miljö och människa. Under året har värdena även arbetat med ett nytt biljettsystem för Lilla Kvarn och alla programpunkter som sjuväts under 2022.

FASTA UTSTÄLLNINGAR 2021	Utställningsperiod	Besökare
<i>Vårt Uppsala</i>	<i>Fast utställning</i>	<i>Ingen besöksräkning</i>
<i>Tiden i rummet</i>	<i>Fast utställning</i>	<i>Ingen besöksräkning</i>
<i>Lekutställningen Lilla Kvarn</i>	<i>Stängd pga covid-19</i>	-
TILLFÄLLIGA UTSTÄLLNINGAR 2021	Utställningsperiod	Besökare
<i>Utopi på prärien</i>	16/11 2019–1/12 2022	10 924
<i>Tyde den som kan</i>	3/6 2021–31/12 2023	16 542
<i>Lövskugga. John Alinder. Porträtt 1910–32</i>	4/12 2021–17/4 2022	17 289
<i>Ull för livet</i>	25/8–7/11 2021	2 705
<i>Söma, nåla, binda – nålbundet i våra samlingar</i>	25/8 2020–28/3 2021	<i>Ingen besöksräkning</i>
<i>Runföremål (Blickfånget)</i>	3/6 2021–31/12 2023	<i>Ingen besöksräkning</i>
VANDRINGSUTSTÄLLNINGAR 2021	Utställningsperiod	Besökare
<i>På järnets tid, Leufsta bruksarkiv</i>	2021	264
<i>Kulturkoflor och Sagotröjor, Sörmlands museum</i>	november 2020–januari 2021	<i>Ingen besöksräkning</i>
<i>Kulturkoflor och Sagotröjor, Regionmuseet Kristianstad</i>	10/2–6/4 2021	<i>Ingen besöksräkning</i>
<i>7 kg järn, Västmanland</i>	4/9–12/12 2021	861
<i>Berättarskåpen</i>	2021	488
<i>Minns att jag levat</i>	<i>Klar under 2021, men kunde inte vandra pga pandemin.</i>	

Skolprogram i utställningen "Tyde den som kan". Eleverna gestaltar en lång runstenstext för att på så sätt förstå vem som är de gårdarna. Foto Olle Norling.

PROGRAMVERKSAMHET

Många av de planerade programmen fick ställas in och de program som genomfördes var anpassade efter rådande restriktioner. Särskilt lyckade blev Arkeologidagen, Kulturnatten på Disagården, Museidagen med fokus på runstenar samt en programdag kopplad till utställningen *Ull för livet*. Besökarna som kommit har varit glada och intresserade och har uppskattat att museet anordnat program. Under hösten och vintern har öppna visningar genomförts på Akademikvarnen och i professorshemmet i Kulturkvarteret Walmstedtska. Tillsammans med Dalarnas museum och Folkuniversitetet Dalarna har Upplandsmuseet arrangerat digitala lunchföredrag. Konceptet hade sedan tidigare arbetats fram av de två förstnämnda institutionerna.

TILLGÄNGLIGHET

Under Kulturveckan, en vecka av, med och för personer med intellektuella funktionsnedsättningar, har två program kopplade till

utställningen *Tyde den som kan* genomförts. När programverksamheten kom i gång tog vi upp traditionen att göra en av våra fredagsvisningar syntolkad. Val av utställning gjordes i samråd med SRF Uppsala län och i höstas visades *Ull för livet*. Upplandsmuseet medverkade också i ett projekt initierat av Bibliotek Uppsala kallat *Kulturkasse* som distribuerar kulturarvsmaterial till äldreboenden. Genom ett portabelt material kan de boende få "besök" av kulturinstitutioner som arkiv och museer i en tid som annars har präglats av åtskillnad, försakelse och uppskjutet liv.

PEDAGOGIK

Det har bokats in färre pedagogiska program än normalt, både på Akademikvarnen, Disagården och i professorshemmet i Walmstedtska gården. Den pedagogiska verksamheten har anpassats efter omständigheterna och flera specialanpassade program har tagits fram. De skolor som inte har haft möjlighet att besöka museet har getts möjlighet att ta del av portabla studiematerial, filmade visningar och digitalt skolmaterial.

BARN- OCH UNGDOMSVERKSAMHET

Den pedagogiska verksamheten som riktar sig till barn och unga äger rum både på skoltid och fritid. De pedagogiska programmen genomförs på Akademikvarnen, friluftsmuseet Disagården, i professorshemmet i Walmstedtska gården och ute i länets alla kommuner. Under året har det genomförts riktade pedagogiska satsningar mot skolorna i Heby kommun.

REGIONAL PEDAGOGISK VERKSAMHET

Den uppsökande verksamheten är en viktig del i museets pedagogiska arbete eftersom många skolor inte har möjlighet att besöka museibygnaden eller någon av dess filialer. Under året har pedagogerna arbetat med att tillgängliggöra den pedagogiska verksamheten i form av digitala visningar, studielådor och besök på skolor runt om i länet, där vi gjorde en särskild satsning mot Heby och Östhammars kommuner. Museets pedagoger arbetar även med föreläsningar och utbildningar för hembygds- och pensionärsföreningar. För äldreboenden, skolor, förskolor och bibliotek har det dessutom funnits möjlighet att ta del av någon av museets tillfälliga utställningar, berättarskåp och studielådor.

BARN- OCH FAMILJEPROGRAM I AKADEMIKVARNEN

Under året har det arrangerats flera lovprogram för målgruppen barn och unga. Restriktionerna kopplade till pandemin gjorde att museet inte kunde ha sportlovs- och påsklovsverksamhet i normal utsträckning. I stället sammanställdes ett material som lovlediga barn kunde använda för att på egen hand upptäcka museets utställningar. Under kulturlovet i oktober genomfördes visningar varje dag för lovlediga barn, både i museibygnaden och i kulturkvarteret Walmstedtska gården.

PEDAGOGIK TILL TILLFÄLLIGA UTSTÄLLNINGAR

Under hösten erbjöds skolprogram till utställningen *Tyde den som kan*. Den primära målgruppen var årskurs 3 och 4 som läser om forntiden, men utställningen lockade även gymnasieklasser som läser språkutveckling. Ett specialanpassat program togs fram för Svenska 3 på gymnasiet. I och med hårdare restriktioner fick många klasser avboka eller boka om sina besök till längre fram.

En Kulturkasse för äldreboenden med inspirationsmaterial på temat vardag förr, med bilder från Disagården, en tampad näverask med kaffeböner och en grötkräkla. Foto Stina Flink.

KULTURKASSEN

Efter inbjudan från Bibliotek Uppsala tog vi fram material till en kulturkasse på temat "vardag förr" för utlåning till äldreboenden. Kassen innehåller fotografier från friluftsmuseet Disagården, en kort introduktionsfilm, en slöjddad näverask med rostade kaffeböner, en grötkräkla i trä, en liten härva ullgarn och en bok om uppländska högtider. Till materialet tog vi fram samtalsfrågor som stimulerar minnen och berättande oavsett om deltagaren känner igen föremål och bilder eller ej. Frågorna handlar om mat, djur, traditioner och högtider, språk, boende och folktro. Tanken med innehållet var att det skulle vara lätthanterligt och tilltala många sinnen. Det skulle dessutom fungera utifrån rådande situation med pandemin. Att materialet i kulturkassarna är varierat och har lätta instruktioner och därmed står på egna ben gör det möjligt för personalen att erbjuda äldre och sköra personer kulturupplevelser i sin hemmamiljö i en situation när restriktioner begränsat resor och utomstående från att komma för att föreläsa eller ta med sig kulturupplevelser in på boendena.

MIKROHISTORIER

Den 28 september höll museets pedagoger i en digital workshop för museipedagoger i Finland, Sverige och Estland inom projektet Mikrohistorier från 1600-talets Europa som drivs av Museum Gustavianum.

FRILUFTSMUSEET DISAGÅRDEN

Friluftsmuseet Disagården lockade ännu fler besökare än året innan. Under maj och juni var det fullbokat med skolklasser medan det var lugnare under september. Museet har varit öppet för allmänheten juni–augusti och öppna visningar har genomförts varje dag. Under helgerna har stugvärdar varit på plats i husen och mött besökarna. Tyvärr fick programmen under säsong ställas in även i år, men däremot genomfördes ett program under Kulturnatten i september. Programmet blev väldigt lyckat och uppskattades både av de medverkande specialisterna och av besökarna. Tillsammans med Institutet för språk och folkminnen gjordes tre korta filmer. Disagårdens lek miljö, som är ett populärt inslag för de yngre besökarna, har utökats med nya djur. För att skapa större tillgänglighet till området fick friluftsmuseet ett nytt skyltsystem med informationstavlor och vägvisare.

Disagården 2021	Barn/elever	Vuxna	Totalt
Bokade grupper	427	160	587
Grupper på egen hand	104	107	211
Öppna visningar	252	662	914
Enskilda besökare*	-	-	14 177
Totalt	783	929	15 889

* Enskilda besökare specificerar inte barn och vuxna, men barn är ca 33% av antalet.

Antalet besökare på Upplandsmuseets friluftsmuseum Disagården under säsongen 2021.

PROFESSORHEMMET I KULTURKVARTERET WALMSTEDTSKA

Verksamheten kunde bedrivas i covidanpassat format under året och både skolor och allmänhet erbjöds visningar under hösten. För skollediga barn genomfördes dramatiserade visningar på Kulturlovets i november. I juletid tog vi emot grupper för julvisningar, som i besöksantal nästan nådde normala siffror. Besökarna kom från förskola, grundskola, folkhögskola, universitet, föreningar och grupper från arbetsplatser. I december arrangerades också en julmarknad gemensamt i kvarteret, där museet medverkade med försäljning av böcker ute på gården.

KOMMUNIKATION

UPPLANDSMUSEETS VARUMÄRKESARBETE

2021 blev den nya varumärkesplattformen för Upplandsmuseet klar. Det fortsatta arbetet har inneburit att förankra och implementera varumärkesplattformen. Varumärkesplattformen är långsiktig och ska vara en kompass för allt vi gör. Den beskriver det som gör oss unika och skiljer oss från andra, det som skapar stolthet, personlighet och identitet. Syftet med varumärkesplattformen är internt att skapa samsyn kring ett strategiskt och strukturerat arbete och externt att skapa engagemang, tydlighet och trovärdighet. Upplandsmuseet är en viktig kulturinstitution och samhällsresurs för regionens invånare. Varumärkesplattformen beskriver en målbild för hur museet ska uppfattas av våra olika målgrupper. Målgruppernas behov är en bärande utgångspunkt för verksamhetens utveckling. Detta har varit grunden för det strategiska kommunikationsarbetet och den fortsatta implementeringen av plattformen har resulterat i en översyn av olika delar av den publika verksamheten. Under 2021 påbörjades arbetet med att färdigställa tre strategier, *kommunikationsstrategi*, *sociala mediastrategi* samt *utställningsstrategi*.

STRATEGISK KOMMUNIKATION, INFORMATION OCH MARKNADSFÖRING

Upplandsmuseet arbetar strategiskt med att utveckla den externa kommunikationen. De strategiska målen för museets kommunikation är att sprida och öka kännedom om Upplandsmuseet som helhet och synliggöra samtliga verksamheter med hjälp av tydliga mål och handlingsplaner.

Medarbetare från alla verksamheter är delaktiga i museets externa kommunikation i form av till exempel föredrag, sociala medier, hemsidan och kontakt med press. Bland de långsiktiga målen kan nämnas:

- Öka kännedomen om Upplandsmuseet genom ökad synlighet på stan.
- Utveckla hemsidan som navet i den digitala kommunikationen.
- Sociala medier breddar, väcker nyfikenhet och skapar dialog.
- Arbeta mer med ljud och rörlig marknadsföring.
- Utveckla varumärket Upplandsmuseet.

Upplandsmuseet är en trovärdig kunskapsinstitution som bidrar till att kulturarvet utforskas, bevaras och tillgängliggörs på ett involverande, ibland utmanande och lekfullt sätt.

UPPLANDSMUSEETS KANALER

De kanaler Upplandsmuseet arbetat med under året är vår hemsida, pressrummet, kalendrier, sociala medier (Facebook, Instagram och Youtube), våra två olika bloggar; Samlingsbloggen och Arkeologbloggen samt podd. Dessutom har vi förmedlat information om vår verksamhet genom nyhetsbrev, programfolder, skyltning och annonser.

Under detta år, då många aktiviteter blev inställda eller framflyttade och inbokade guidningar, nätverksträffar och föreläsningar inte kunde genomföras fysiskt, har många av museets verksamheter i stället förmedlats via digitala kanaler. Allmänheten har kunnat ta del av hela museets verksamhet via våra sociala kanaler och vi kunde se en ökad interaktion bland annat genom den ökade mängden frågor som inkom.

Som ett led i att nå ut till fler under pågående pandemi startade avdelning Samlingar under 2020 Samlingsbloggen. Den mötte många positiva reaktioner och arbetet med bloggen fortsatte under 2021. Samlingsavdelningen har också mikrobloggat via Instagram och Facebook, där berättelser ur samlingarna samt ögonblicksbilder från verksamheten har förmedlats via bilder och föremål. Med anledning av den aktuella

boken "John Alinder. Porträtt 1910–32." och den tillhörande separatutställningen med samma namn (på Upplandsmuseet med tillägget "Lövskugga") ägnades 2021 års adventskalender i våra sociala medier helt åt bygdefotografen John Alinder. I de 24 "luckorna" under december stod John Alinders arbete och hans härliga bilder i fokus.

För att kompensera inställda programdagar och öka tillgängligheten på Disagården producerades ett antal filmer, bland annat en digital visning av en av mangårdsbyggnaderna. Filmen kunde ses via museets hemsida eller via en QR-kod som satt utanför bostadshuset. Tillsammans med Institutet för språk och folkminnen gjordes också en film om djur och magi.

PRESSARBETE

Museets aktiva pressarbete är ett effektivt sätt att nå ut till en stor del av regionens invånare och också att nå utanför länets gränser. För att kunna mäta effekten av, analysera och utveckla museets pressarbete ännu mer använder vi oss av pressbevakningstjänsten Notified, som levererat följande statistik för 2021:

Digitalt publicerade medieposter	1 162
Räckvidd av medieposterna	37 800 000
Andel redaktionella poster, artiklar i printmedia, reportage i radio/tv	201

(Endast digital kommunikation som även publiceras på webben fångas upp och syns i statistiken, vilket betyder att det redaktionella utrymmet för museet var större än siffrorna anger.)

	2021	2020	2019
Hemsidan (antal besök)	166 381*	160 000*	259 979
DigitaltMuseum (antal sidvisningar)	481 071	491 148	632 093
Facebook/Upplandsmuseet (antal följare)	7 623	6 644	6 245
Facebook/Upplandsmuseet (räckvidd/antal exponeringar)	1 060 800	727 882	426 000
Facebook/Hemslöjden (antal följare)	1 548	1 426	1 185
Facebook/Hemslöjden (antal visningar)	29 000	87 230	-
Nyhetsbrev/Upplandsmuseet (antal utskick)	2 344	4 898	13 449
Nyhetsbrev/Hemslöjden (antal utskick)	4 845	7 607	7 928
Instagram (antal följare)	3 270	2 871	2 500
Instagram (räckvidd/antal exponeringar)	535 000	135 000	-
Hemslöjden (antal sidvisningar/Hemslöjden)	11 328	7 600	32 023
Bloggar (2 st) (antal besökare)	11 028	5 601	-
Youtube/Upplandsmuseet (antal visningar)	23 146	5 190	-
Youtube/Hemslöjden (antal visningar)	1 455	377	-
Digitala visningar, föreläsningar, föredrag och seminarier (antal besökare). **	36 691	6 075	-

*Totalt antal besök på hemsidan. Nedgången beror bland annat på att museet haft färre evenemang på grund av pandemin.

**Antalet besökare vid digitala evenemang (inklusive filmade visningar mm på Youtube och Facebook) endast de över 10 sekunder.

Slöjdhandledarutbildningen är en pedagogisk utbildning med fokus på slöjd och skapande med syfte att inspirera och utbilda vuxna som har dagliga kontakter med barn och unga. Här pågår tillverkning av käppbåstar. Foto Pea Sjölen.

HEMSLÖJD

Pandemin har fortsatt att påverka verksamheten under året. Trots situationen genomfördes och slutfördes slöjdhandledarutbildningen för två hela grupper. Slöjdverksamheter har utförts både fysiskt och digitalt, där de digitala medierna fungerat som ett komplement och stöd för att sprida delar av verksamheten. Digitaliseringen har delvis ökat tillgängligheten och spridningen av slöjden under året. Digitala forum kan inte ersätta det fysiska mötet utan är ett komplement i överföring, förståelse och utveckling av det immateriella kulturarvet.

Exempel på digitala aktiviteter:

- Delar av *Slöjdhandledarutbildningen*
- Samarbetet *Kulturella Kreativa händer i Mälardalen* förlade sin träff helt digitalt
- Samarbetet *Slöjd håller* med aktiviteter som föreläsningssvecka med fokus på slöjden som hållbar resurs samt nationell konferens med fokus på slöjd i relation till Agenda 2030.

HEMSLÖJD I REGION UPPSALA

Hemslöjd är en kulturform som lockar många, både utövare och åskådare. Med slöjdens kunskap kan du göra egna val som bidrar till ett hållbart samhälle, både på ekonomiskt, socialt och ekologiskt plan. Slöjden kan knyta kontakter över språk- och kulturgränser. Hemslöjd är ett kulturområde inom Kultursamverkansmodellen och dess främsta uppdrag är att främja och utveckla hemslöjd i regionen. Hemslöjdskonsulenterna i Uppsala har huvudsakligt fokus på barn och unga, hållbarhet, kunskapsförmedling samt på att stötta och utveckla näringsverksamma slöjdare. Arbetet sker främst på ett strategiskt plan och i största möjliga mån med ett tvärkulturellt perspektiv. Det består bland annat av rådgivning, fortbildning, utställningar, seminarier och nätverksbyggande. För att få en bred spridning av slöjden samarbetar vi med ideella föreningar, professionella utövare, studieförbund, kommuner, näringsliv, skolor, olika kulturinstitutioner samt hemslöjdskonsulentverksamheter runt om i landet.

I Region Uppsala finns två konsulenter fördelade på 175% tjänst. Hemslöjdskonsulenterna i Region Uppsala (LHK) har Upplandsmuseet (UM) som huvudman.

SLÖJD FÖR BARN OCH UNGA

I slöjdverksamhet riktad till barn och unga sker arbetet både på praktiskt och strategiskt plan. Vi strävar efter att så många som möjligt i målgruppen ska känna till och ha tillgång till hemslöjd både i skola och på fritiden. Arbetet sker främst genom regionala och lokala nätverk, kultursekreterare, bibliotek, skolor och fritidsverksamheter. Vi utbildar och handleder slöjdare och pedagoger som vill verka inom barns skola och fritid. Totalt har våra aktiviteter nått cirka 500 barn under 2021.

Exempel på aktiviteter:

- Slöjdhandledarutbildningen, en pedagogisk utbildning med fokus på slöjd och skapande med syfte att inspirera och utbilda vuxna som har dagliga kontakter med barn och unga. De utbildade slöjdhandledarna finns över stora delar av regionen, där de handleder egna kurser, skapande skola, kulturskola mm. Främst riktar sig utbildningen till arbete med barn och unga men slöjdhandledare arbetar även med andra intresse- och åldersgrupper.
- Hemslöjd med barn och unga på fritiden.Handledning och utbildning av pedagoger som arbetar inom Uppsala kommuns kulturskolas verksamhet.
- Hemslöjd i skolan. Samarbete med pedagoger i grundskola under rubriken *Slöjd håller*.
- Nätverket *Prio Barn och Unga*, kunskapsutbyte och föreläsningar kring barn och ungas slöjdande.
- Nätverket *Kulturkraft* som samlar kulturkonsulenter inom Region Uppsala, där vi samarbetar och utbyter erfarenheter kring aktuella projekt och aktiviteter riktade till barn och unga.
- Vandringsutställningen *7 kg järn*.

Digital temavecka med fokus på slöjden som hållbar resurs, inom ramen för samarbetet "Slöjd håller" hölls i mars 2021. Foto Marie Fagerlind.

Exempel på samarbetspartners under året är Region Uppsala, Region Västmanland samt Uppsala och Östhammars kommuner, Studieförbundet kulturskoleverksamhet och yrkesverksamma slöjdare. Här finns även konsulentverksamheter i Dalarna, Västmanland, Västergötland och Halland.

SLÖJD HÅLLER – MED DINA HÄNDER KAN DU GÖRA SKILLNAD

Slöjd Håller är ett koncept som drivs av Sveriges hemslöjds konsulenter. Syftet är att inspirera till att använda enkla redskap, energisnåla tekniker och återanvända naturliga material. Genom kunskap kan egna val som bidrar till ett mer hållbart samhälle göras. Under 2021 genomförde LHK aktiviteter i det läns-/regionsövergripande samarbetet *Slöjd Håller* i form av en gemensam temavecka med fokus på *Slöjden som hållbar resurs* kopplat till FN:s globala hållbarhetsmål – Agenda 2030.

Exempel på aktiviteter:

- Arrangemang av nationell konferens med fokus på slöjden i relation till Agenda 2030
- Metodutveckling – Slöjd Håller
- Genomförande digital temavecka med fokus på slöjden som hållbar resurs
- Lärarfortbildning med fokus på återbruk och resurshushållning

Samtliga aktiviteter genomfördes i samarbete med Nämnden för hemslöjdsfrågor, Göteborgs universitet, Hemslöjds konsulenter i Gävleborg, Dalarna, Örebro, Västmanland och Värmland, samt slöjdföretagare.

KUNSKAPSFÖRMEDLING

Intresset och efterfrågan från omvärlden för naturmaterial, traditionella tekniker och strävan efter en mer hållbar livsstil ökar. Vi har arrangerat kurser, föreläsningar och workshops som möjliggör att kunskaper om immateriella kulturarv lever vidare och utvecklas.

Exempel på aktiviteter:

- Vandringsutställningarna *7 kg järn* och *Ull för livet*. Se avsnitt ovan om vandringsutställningar.
- Utbildning för yrkesverksamma slöjdare och hantverkare bland annat genom konsultsamarbetet *Kulturella Kreativa Händer i Mälardalen* (KKHiM)
- Deltagande i nationella projektet *1 kvm lin*
- Föreläsningar samt kurser för pedagoger och intresserad allmänhet
- Digital föreläsningsvecka (se mer under rubriken *Slöjd Håller*)
- Smedjan på Salsta slott – Uppsala, Utveckling av Uppsala hemslöjdsförbunds lokaler för slöjd.

Exempel på samarbetspartners: Hemslöjdsförbundet i Uppsala län, Svenska hemslöjdsförningars riksförbund, lokala hantverksföreningar, enskilda näringsverksamma slöjdare och företag samt nationellt samarbete med Dalarna, Gävleborg, Sörmland, Västmanland, Värmland, Örebro och Stockholms län/regioner.

HEMSLÖJD SOM NÄRINGSREN

Hemslöjdsområdet har i uppdrag att främja yrkesverksamma slöjdare. Detta görs långsiktigt och med ett tvärperspektiv främst genom nätverkande, seminarier och utbildningar. Under året har vi engagerat, utbildat och samverkat med cirka 150 yrkesverksamma slöjdare genom utställningen *7 kg järn* och regionssamarbetet *Kulturella Krea-*

Sådd av lin på Disagården inom ramen för det nationella projektet "1 kvm lin". Foto Marie Fagerlind.

tiva bänder i Mälardalen samt genom slöjdhandledarutbildningen.

Exempel på samarbetspartners: Dalarna, Gävleborg, Sörmland, Västmanland, Värmland, Örebro och Stockholms län/regioner samt lokala hantverksföreningar och företag.

KANIKEN – SLÖJDENS VERKSAMHETSLOKAL

Verksamhetslokalen i Kaniken är anpassad för slöjd, föreläsningar och workshops. Lokalen, som ligger i centrala Uppsala, är en betydelsefull mötesplats för regionens och Uppsalas slöjdintresserade allmänhet. Lokalen används till publika arrangemang, utbildningar och föreläsningar. I lokalen arrangeras regelbundet aktiviteter i egen regi men även i samarbete med Uppsala hemslöjdsförening, Hemslöjdsförbundet i Uppsala län, Ull i Uppland, Föreningen Upplandslin, Bruksmederna med flera.

REGIONAL SATSNING "RUM FÖR SLÖJD"

Rum för slöjd är ett samarbete med biblioteksverksamheten i Östhammars kommun för att utveckla kreativa och inbjudande mötesplatser på kommunens fem bibliotek. Genom detta arbete utformar vi en modell som kan användas på liknande sätt i samarbeten i regionens övriga kommuner.

Under Kulturmaten kunde besökarna på Disagården ta del av demonstrationer av olika tekniker för att lappa och laga. Foto Marie Fagerlind.

ÖVRIG VERKSAMHET

UPPLANDSMUSEET OCH UPPLANDS FORNMINNESFÖRENING OCH HEMBYGDSFÖRBUND

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund är det regionala förbundet för hembygdsrörelsen i Uppsala län. 81 hembygdsföreningar med sammanlagt 13 453 medlemmar samt 470 enskilda medlemmar är anslutna till förbundet. Upplandsmuseet svarar för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds kansli, medlemsregister och redaktion. Upplandsmuseets antikvarier håller normalt kontakt med föreningarna genom personliga besök, föredrag och rådgivning. Pandemin har dock avsevärt påverkat möjligheten till fysiska möten under året. Museets samtliga avdelningar står till hembygdsrörelsens förfogande. Det innebär att föreningarna kan få råd om underhåll av byggnader, vård av föremåls- och fotosamlingar samt pedagogisk verksamhet.

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund startade året traditionsenligt med Vinterting första söndagen i februari, denna gång i digital form. Där delades Disa Gilles pris för föredömligt arbete ut och Ola Ehn-stipendiaten Paul Borenberg höll föredrag.

Årsmötet genomfördes digitalt i april. En stämma för de enskilda medlemmarna ägde rum i september i Gamla Uppsala kyrka, då även en förtjänstmedalj delades ut. Två digitala föreläsningsserier i samarbete med Upplandsmuseet anordnades under året: "Nya rön och pågående forskning på Upplandsmuseet" var temat för vårens serie och "Från Upplandsmuseets samlingar" var ledorden för föreläsningarna på hösten. I samarbete med Länsforskningsrådet i Uppsala län genomfördes i november för femtonde gången seminariet "Uppland i forskningen" där professionella forskare och amatörforskare möts med uppländsk forskning i fokus.

I slutet av året utgavs Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds årsbok UPPLAND 2021 med Herman Bengtsson, Upplandsmuseet, som redaktör. Den innehöll, utöver rapporter från

regionförbundets och hembygdsföreningarnas verksamhet, åtta artiklar:

- Kyrkvaktarrocken – yrkesdräkt och modeplagg av Håkan Liby
- Guldskinnsbroderiet från Skepptuna kyrka av Amica Sundström och Maria Neijman
- "Finnes hos oss endast utplanterad i trädgårdar". Vinbärssnäckan, *Helix pomatia* L., 1758, som husdjur i Uppland och dess omgivningar av Ingvar Svanberg
- Altarskåpet i Litslena – i relation till kyrkans kalkmålningar, triumfkrucifix och socialhistoriska kontext av Carina Jacobsson
- Nya fynd i gammelstugan. Mer om folkliga föreställningar i det gamla Skuttunge av Jonas Wikborg
- De Dödas plats. Flyttandet av begravningsplatsen i Uppsala 1783–1805 av Paul Borenberg
- Döden, målaren och regissören. Ingmar Bergman och den medeltida uppländska kyrkokonsten av Pia Bengtsson Melin
- En medeltida missalenotis från Bälinge av Sven-Erik Pernler.

Tidigare årsböcker publiceras med fem års fördröjning på Internet. Totalt finns nu 75 årsböcker med över 1000 artiklar om det uppländska kulturarvet tillgängliga för allmänheten.

Upplandsmuseet och Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har ett avtal som reglerar fondförvaltning, administrativa tjänster, redaktionellt arbete, förlagsverksamhet, försäljning samt museiservice till förbundet. Upplandsmuseet förvaltar och svarar för vård och underhåll av byggnadsminnet Kvekgården som ägs av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

En stång för festliga tillfällen eller att använda som trevlig trädgårdsdekoration! För att inspirera till slöjd under pandemin sammanställde museets bemsjöjdskonsulenter instruktioner för att tillverka en feststång. Foto Pea Sjölen.

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund ansvarar för fem samförvaltade stiftelser, varav två har Upplandsmuseet som destinatär: Stiftelsen Constance Anderssons donationsfond och Stiftelsen Hilmer Åberg fond.

Förbundet har, såsom varande en av Upplandsmuseets två huvudmän, en ordinarie- och en suppleantplats i museets styrelse. Ordinarie ledamot för förbundets räkning har under året varit Marie Andersson. Förbundets suppleant i museistyrelsen har varit Kerstin Forss fram till 30 juni 2021 då ett byte skedde till Göran Ulväng. Landsantikvarien är sekreterare i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds styrelse. Upplandsmuseets ekonom Anders Blomqvist (tjänstledig under 2021) är skattmästare.

KVEKGÅRDEN

Museigården och byggnadsminnet Kvekgården i Stora Kveks by utanför Örsundsbro ägs av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund. Anläggningens status som byggnadsminne kräver hög trovärdighet i utförande samt i val av traditionella material vid fortlöpande åtgärder på byggnaderna. Upplandsmuseet ansvarar för och stöttar fortlöpande Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund i frågor som rör byggnadsvården på Kvekgården. Lagunda hembygdsförening har skött delar av det löpande underhållet under året. Med anledning av coronapandemin har öppethållande, visningsverksamhet och programverksamhet under året varit mycket begränsade. Under hösten påbörjades ett underhållsarbete med leklining av väggar i två av mangårdsbyggnadens rum.

Runstenen U1161, vid Altuna kyrka. En av alla de runstenar som ingått i Upplandsmuseets runstensprojekt. Foto Olle Norling.

BESÖKSSTATISTIK 2021

Fördelning på olika besökskategorier	Akademi-kvarnen	Disagården	Walmstedtska gården	Bibliotek/Föremålsmagasin	Regional verksamhet	Kaniken	Digitala program	Totalt
Enskilda besökare	20 728	15 091	208	0	2 732	0	10	38 769
Totalt antal skol- och förskolebesök								
Antal personer	788	598	389	0	1 305	0	290	3 370
Antal grupper	41	27	18	0	40	0	9	135
Övriga grupper								
Antal personer	179	200	36	7	524	230	1 107	2 283
Antal grupper	13	15	7	3	23	28	24	113
Totalt antal skolor och förskolor samt övriga grupper								
Antal personer	967	798	425	7	1 829	230	1 397	5 653
Antal grupper	54	42	25	3	63	28	33	248
Totalt antal besökare	21 695	15 889	633	7	4 561	230	1 407	44 422

VERKSAMHETENS SPRIDNING I REGIONENS KOMMUNER 2021

Verksamhetsgren	Enköping	Heby	Håbo	Knivsta	Tierp	Uppsala	Älvkarleby	Östhammar
Forskning	•	•	•			•		
Insamling av bild och föremål						•		•
Arkeologiska undersökningar	•	•	•			•		
Remisser, yttranden	•	•	•	•	•	•	•	•
Inventeringar, dokumentation	•	•	•	•	•	•	•	•
Antikvarisk medverkan	•		•	•	•	•		•
Vandringsutställningar, minneslådor				•		•		
Utställningar, övriga			•		•	•		
Pedagogisk verksamhet	•	•	•		•	•		•
Föredrag, stads- och fältvandringar	•	•		•	•	•	•	•
Hemslöjdskonsulenternas verksamhet	•					•		•

ÅRSREDOVISNING 2021

MUSEISTIFTELSENS HUVUDMÄN

Stiftelsen Upplandsmuseet är länsmuseum för Uppsala län med Region Uppsala och Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund som anslagsgivare och kvarvarande stiftare.

INRE ORGANISATION OCH STYRNING AV VERKSAMHETEN

Upplandsmuseet är organiserat med sex funktionellt uppdelade avdelningar med ansvarsområden för forskning, publik verksamhet (enhet kommunikation samt enhet lärande och slöjd), samlingar, arkeologi, kulturmiljö och verksamhetsstöd.

Chef vid museet är landsantikvarien. Vetenskaplig ledare för verksamheten är forskningschefen. Museets ledningsgrupp består av landsantikvarien, avdelningschefer och enhetschefer.

Verksamhetens mål, inriktning och innehåll styrs övergripande genom stiftelsens stadgar, måldokument, de av styrelsen fastställda programmen för kunskapsuppbyggnad, vård och förmedling, långsiktig strategisk plan samt i övrigt genom årlig verksamhetsplanering och budget.

STIFTELSEN UPPLANDSMUSEET, LÄNSMUSEUM FÖR UPPSALA LÄN

FLERÅRSJÄMFÖRELSE

Belopp i tkr	2021	2020	2019	2018	2017
Totala intäkter	46 350	45 993	42 680	44 109	40 301
Varav bidrag	37 231	38 012	33 955	32 604	31 704
Resultat	3 276	6 604	2 418	2 907	239
Balansomslutning	38 848	33 046	28 339	25 402	23 602
Soliditet (%)	77	81	71	70	63
Antal årsarbetare	46	47	50	52	47

FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

	Fritt eget kapital
Belopp vid årets ingång	26 708 189
Årets vinst	3 276 293
Belopp vid årets utgång	29 984 482

RESULTATRÄKNING

Belopp i kr	Not	2021-01-01 2021-12-31	2020-01-01 2020-12-31
Verksamhetens intäkter			
Nettoomsättning		9 119 012	7 981 715
Bidrag	2	37 231 258	38 012 154
		46 350 270	45 993 869
Verksamhetskostnader			
Direkta kostnader		-3 241 846	-2 896 356
Övriga externa kostnader -		-15 805 799	13 498 421
Personalkostnader	3	-29 055 509	-25 606 819
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-109 766	-180 043
		-48 212 920	-42 181 639
Verksamhetsresultat		-1 862 650	3 812 230
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		4 686 840	2 533 638
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		482 610	260 348
Räntekostnader och liknande resultatposter		-30 507	-147
		5 138 943	2 793 839
Resultat efter finansiella poster		3 276 293	6 606 069
Resultat före skatt		3 276 293	6 606 069
Övriga skatter			-1 879
Årets resultat		3 276 293	6 604 190

STIFTELSEN UPPLANDSMUSEET, LÄNSMUSEUM FÖR UPPSALA LÄN

BALANSRÄKNING

Belopp i kr	Not	2021-12-31	2020-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier, verktyg och installationer	4	396 631	396 097
		396 631	396 097
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	5	20 762 015	19 416 511
		20 762 015	19 416 511
Summa anläggningstillgångar		21 158 646	19 812 608
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m.m.</i>			
Färdiga varor och handelsvaror		154 593	173 010
		154 593	173 010
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		1 375 555	749 300
Aktuell skattefordran		0	8 120
Övriga fordringar		16 300	40 884
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		2 980 414	1 819 705
		4 372 269	2 618 009
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank		13 162 776	10 442 800
		13 162 776	10 442 800
Summa omsättningstillgångar		17 689 638	13 233 819
SUMMA TILLGÅNGAR		38 848 284	33 046 427
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Balanserat resultat		26 708 189	20 103 999
Årets resultat		3 276 293	6 604 190
Summa eget kapital		29 984 482	26 708 189
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		1 841 715	1 589 551
Aktuell skatteskuld		73 042	0
Övriga skulder		1 308 564	1 324 555
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		5 640 481	3 424 132
Summa kortfristiga skulder		8 863 802	6 338 238
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		38 848 284	33 046 427

NOTER

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Principerna är oförändrade jämfört med föregående år.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Tillgångarna skrivs av linjärt över tillgångarnas bedömda nyttjandeperiod. Följande nyttjandeperioder tillämpas:

	Antal år
Inventarier	5,8,10
Bilar	8

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde.

Fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Finansiella instrument

Finansiella instrument värderas till verkligt värde efter marknadsvärdet.

Övriga tillgångar, avsättningar och skulder

Övriga tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Intäktsredovisning

Inkomsten redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Företaget redovisar därför inkomsten till nominellt värde (faktabelopp) om ersättningen erhålls i likvida medel direkt vid leverans. Avdrag görs för lämnade rabatter.

Tjänsteuppdrag och entreprenadavtal

Uppdragsinkomster och uppdragsutgifter för uppdrag till fast pris redovisas som intäkt när arbetet är väsentligen fullgjort (färdigställandemetoden).

UPPLYSNINGAR TILL ENSKILDA POSTER

NOT 2 Bidrag	2021	2020
<i>Övriga rörelseintäkter uppdelade på intäktslag</i>		
Kultursamverkansmodellen, Region Uppsala	24 575 700	24 212 800
Kultursamverkansmodellen, Statligt	7 163 000	5 460 000
Lönebidrag	1 448 245	1 635 907
Riksantikvarieämbetet	447 816	510 735
Constance Andersson	2 450 000	4 000 000
Forskningsbidrag	356 110	140 385
Övriga	790 387	2 052 327
	37 231 258	38 012 154

År 2020: Bokslutsdisposition upplösning från balansräkning CA bidrag från förutbetalda intäkter. Övriga bidrag består av projektbidrag m.m

NOT 3 Medelantal anställda **2021** **2020***Medelantal anställda*

Medelantalet anställda bygger på av stiftelsen betalda närvarotimmar relaterade till en normal arbetstid.

Medelantal anställda har varit 46 47

NOT 4 Inventarier, verktyg och installationer **2021-12-31** **2020-12-31**

Ingående anskaffningsvärde	1 771 228	1 667 228
Försäljningar/utrangeringar	110 300	104 000
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 881 528	1 771 228
Ingående avskrivningar	-1 375 131	-1 195 088
Årets avskrivningar	-109 766	-180 043
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 484 897	-1 375 131
Utgående redovisat värde	396 631	396 097

NOT 5 Andra långfristiga värdepappersinnehav **2021-12-31** **2020-12-31**

Ingående anskaffningsvärde	19 416 511	14 588 411
Försäljningar/utrangeringar	1 345 504	4 828 100
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	20 762 015	19 416 511
Utgående redovisat värde	20 762 015	19 416 511

NOT 6 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut**Verksamhet**

Efter årsskiftet har Stiftelsen Upplandsmuseet övertagit verksamheten Gamla Uppsala museum. Gamla Uppsala är en av Skandinaviens mest värdefulla kulturmiljöer och mest mytomspunna platser. Här låg redan på 500-talet ett politiskt och religiöst maktcentrum. Gamla Uppsala museum presenterar platsens sägenomspunna historia. I utställningen finns unika originalfynd, modeller, bildspel, ljudberättelser och en barnhörna för järnålderslek. Gamla Uppsala museum ligger vid de tre monumentala Kungshögarna.

Coronapandemin

En kraftigt ökad smittspridning av pandemin och nya restriktioner från Folkhälsomyndigheten under 2021 har påverkat verksamheten genom att antalet besökare och därigenom har våra publika intäkter minskat jämfört med budgeterat. På lång sikt Stiftelsen har som i stort sätt samtliga museer drabbats negativt av pandemin. För Upplandsmuseets del har det inneburit en tillfällig stängning av delar av museets publika verksamhet som allmänna museibesök, bokade visningar och evenemang i museet och hemsalens lokaler i Kaniken. Vid publiceringen av denna årsredovisning är det svårt att bedöma de långsiktiga konsekvenserna av viruset och dess effekter.

NOT 7 Definition av nyckeltal*Soliditet*

Justerat eget kapital i procent av balansomslutning

Upplandsmuseet, Länsmuseum för Uppsala län
adress Drottninggatan 7, 753 10 Uppsala
telefon 018-16 91 00 [hemsida www.upplandsmuseet.se](https://www.upplandsmuseet.se)